

צב:

השוכר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא

מסורת הש"ס

עין משפט
גרי מצוה

(א) ונקמן נא, (ב) רש"ל לא
נכס וכו' רק לכו רחמנא
הא נמי (ג) (ד) פ"ו נ"ו,
(ד) וס"א (ה) נקמן נא,
(ו) ודברים נא, (ז) ונעל
(ח):

מוסף רש"י

משקפה. הו' נמר מלכא
לענין מעשר לזכר צי
שחית ארעי. משקפה לשון
קף כמו קפא. תחלת
דמסת טובה (נג). שניין
החלשים על הין כשהוא נח
כדור (ע"ו ו' ו'). בדברי ר'
הרשעא. ממתני דבי ר'
השעא: שמו:

פ"א ב מ"י פ"ה מהל'
מעשר ה' ט' סג
עשין קלה טושי' יד פ'
טלה טפין ק'
פ"ה ג מ"י פ"י מהל'
שכירות הלכה ו'
פ"ה ד ה מ"י פ"ה ה' ו'
סג עשין לא טושי' יד
ח"מ פ"ה פ"ה טפין ה'
צ ו מ"י פ"ה טפין ה'
מעשר ה' יד סג
עשין קלה טושי' יד פ'
טלה טפין ק':

על סנת שיאכל בני בשכרי. פי' בקונט' שיאכל בנו עם האב
בשכר פעולה האב וקשה דמאי פריך בנו אמאי חייב הא ודאי
מקח גמור הוא ומאי קאמר נמי דמיחיו כמקח אלא נראה בשכרו
היינו תחתיו ואלוטרין להמנות שיאכל הנין כמו שירא אפילו
יאכל יותר מן האב והא דפריך ואי
אמרת משלו הוא אוכל אמאי חייב
היינו אמאי חייב בכל מה שיאכל
דהא לא הוה לו לחייבו אלא במה
שאכל יותר מן האב:

הכי גריסין בפס' ש"א א"א אי
אמרת משל שמים הוא אוכל
אמאי פודה ומאכיל איסורא א"א ובי
י"ה ב'. אכל אי משלו הוא אוכל
אמי שפיר שהרי הוא כאלו התנה
עמו מעיקרא דכריתות לעיל ומשני
משום דמיחיו כמקח טעות ור"ח פי'
אמאי פודה ומאכיל יאכלו בלא פדיוה
כיון דמשל שמים אוכל ומשני איסורא
לא זכי ליה רחמנא ולגירסא זו קשה
דאכתי הוה ליה למיפדן אמאי אוכלין
כלל דהכי פריך בסמוך גבי נתפרסו
עגוליו והוה ליה לטעני משום
דמיחיו כמקח טעות דממני בסמוך:
א"ה גדולים נמי. א"כ במעלה להן
מוזנות ומשל שמים הוא אוכל
אמי שפיר דקולן בגדולים דכיון דזן
אותם מחלי בלל שלם אלא אי אמרת
בשלין מעלה להן מוזנות אמאי קולן
לגדולים דאין מתרין בלל שלם כיון
שאני זן אותם אלא מיראה הן
עושין ואנוסים הן ומשני גדולים
אפילו כשאין זן מחלי בלל שלם:
במאי אמאי אירי ואירי בפעלה דהן
מוזנות. אע"ג דשפיר אוקי
כבר מתני' בשלין מעלה להן מוזנות
השתא דליית בריתא דלריס
לאוקמה במעלה להן מוזנות סבירא
ליה לאוקמה מתני' דומיא דבריתא:
במאי אוקימנא. לברייתא במעלה
להן מוזנות קטנים נמי
ניקון מהדר נמי אמאי דמוקי
מעיקרא אירי ואירי במעלה כו' דבין
מעיקרא ובין השתא מוקמת ברייתא
במעלה להן מוזנות: **לא** ובי י"ה
רחמנא. לא דוקא נקט רחמנא
דמדריגא הוה מילתא קטן ושכרו
לאניו אלא כלומר לא זכי ליה רבנן
ורבי' גרים לא זכי ליה רבנן אי נמי
נקט רחמנא משום כמו דמן המורה
מעשה ידיה שלו וצריכה לא זכי
ליה רחמנא:

דמותיה

א"הרי זה אוכל ופטור מן המעשר יעל מנת
שאוכל אני ובני או שיאכל בני בשכרי הוא
אוכל ופטור ובנו אוכל וחייב ואי אמרת משלו
הוא אוכל בנו אמאי חייב אמר רבינא משום
דמיחיו כמקח תא שמע ^(א)השוכר את הפועל
לעשות בנטע רבעי שלו הרי אלו לא יאכלו
ואם לא הודיעם פודה ומאכילן ואי אמרת
משל שמים הוא אוכל אמאי פודה ומאכילן
איסורא לא זכי להו רחמנא התם משום
דמיחיו כמקח טעות אימא סיפא ינתפרסו
עגוליו נתפתחו חביותיו הרי אלו לא יאכלו
הואם לא הודיען מעשר ומאכילן ואי אמרת
משל שמים הוא אוכל אמאי מעשר ומאכילן
איסורא לא זכי להו רחמנא ^(ב)וכי תימא הבא
נמי משום דמיחיו כמקח טעות בשלמא
נתפרסו עגוליו מיחיו כמקח טעות אלא
נתפתחו חביותיו מאי מקח טעות איכא מידע
ידע דאיטביל להו למעשר אמר רב ששת
שנתפתחו חביותיו לבור והתניא ^(ג)יין משייר
לבור כר' עקיבא דאמר משיקפה דאמרו ליה
לא הוה ידעין ונימא להו איבעי לכו אסוקי
אדעתייכו דלמא מקפה באתרא דההוא גברא
דנגיד איהו מקפה והשתא דתני ^(ד)ירב זביד
ברבי ר' הושעיא יין משייר לבור ויקפה ור'
עקיבא אומר ימשילה בחביות אפי' תימא
שלא נתפתחו חביותיו לבור דאמרו ליה לא
הוה ידעין דמשלי ונימא להו איבעי לכו
אסוקי אדעתייכו דלמא משלי באתרא דההוא
דשריק ההוא משלי תא שמע ^(ה)קוצץ אדם על
ידי עצמו על ידי בנו ובתו הגדולים על ידי
עבדו ושפחתו הגדולים ועל ידי אשתו מפני
שיש בהן דעת אבל אינו קוצץ לא על ידי
בנו ובתו הקטנים ולא על ידי עבדו ושפחתו
הקטנים ולא על ידי בהמתו מפני שאין בהן
דעת קא סלקא דעתך במעלה להן מוזנות אי
אמרת בשלמא משל שמים הוא אוכל משום
הכי אינו קוצץ אלא אי אמרת משלו הוא
אוכל קטנים נמי נקוין להו הכא במאי עסקינן
בשאין מעלה להן מוזנות אי הכי גדולים נמי
גדולים ידעי וקא מחלי והא תנא ר' הושעיא
קוצץ אדם על ידי עצמו ועל ידי אשתו אבל
לא על ידי בהמתו ועל ידי בנו ובתו הגדולים

אבל לא ע"י בנו ובתו הקטנים וקוצץ ע"י עבדו ושפחתו הגדולים בין גדולים
ובין קטנים מאי לאו אירי ואירי במעלה להן מוזנות ובהא קא מיפלגי דמר סבר
משלו הוא אוכל ומר סבר משל שמים הוא אוכל לא דכ"ע משלו הוא אוכל
ולא קשיא כאן בשאין מעלה להן מוזנות וברייתא במעלה להן מוזנות במאי
אוקימתא במעלה להן מוזנות אי הכי קטנים נמי נקוין להו צערייהו דבנו ובתו
הקטנים לא זכי ליה רחמנא במאי אוקימתא למתני' בשאין מעלה להן מוזנות
הניחא

הרי זה אוכל ופטור. דכיון דעומדות לקות לא נגמרה מלאכתן:
אני ובני. שאני נשכר לבעל הבית: או ע"מ שיאכל בני בשכרי.
שקללתי לי: הוא אוכל ופטור. שהמורה ויכתה לו בלקט שבתה
וכנו אוכל וחייב. במעשר דהוה ליה
כלוקח מקח שלל נגמרה מלאכתו:
ואי אמרת משלו הוא אוכל. ושכרו
הוא ואפילו הכי פטריה רחמנא
מכנסתו דדרשין ליה"ו מה נפשו
אוכל ופטור אף פועל אוכל ופטור:
בנו אמאי חייב. הא בשכר אביו הוא
אוכל כאלו: משום דמיחיו כי מקח.
הואיל ואמתי. אבל אכילה ידידה דאמי
בתנאי אע"ג דבשכר הוא לא דמיא
מקח: הרי אלו לא יאכלו. דבעי
חומה דגמר קודש קודש ממעשר
ובתחילה על מנת כן נשכרו לו: ואם
לא הודיען. מתחילה לעשות עמו
בנטע רבעי פודה ומאכילן: כמקח
טעות. ואילמלי הודיען לא היו
נשכרים לו: נתפרסו עגוליו.
קציעות שדרסן בעגולין ונגמרה
מלאכתן למעשר ונפלו ונתפרסו
ולכך לחזיר לדרסן: הרי אלו לא
יאכלו. דאין פועל אוכל בדבר
שנגמרה מלאכתו למעשר דתניא
לעיל (דף פט.) יאל הכדול בתמרים
וכי': נתפרסו חביותיו. שניטלו
מגופותיהם ושכרו לסותמן: הרי אלו
לא יאכלו. דנגמרה מלאכתן למעשר:
ואם לא הודיען. לקמן פריך גבי
חביות מאי אודעינהו בעי: בשלמא
נתפרסו עגוליו איכא מקח טעות.
שכשאומר להן תחילה השתכרו לי
לדרכם בעגולין סבורים היו שזו
תחלת דריסתן ועדיין לא נגמרה
מלאכתן: מידע ידעי דאיטביל
למעשר. דמשירד לבור הו' יין
למעשר: שנתפרסו חביותיו לבור.
שנפסו לבור וסותרין היו שלא
הואילאיהו משם משירד מן הגת לתוכו:
והטניא יין משירד לבור. הו' גמרו
למעשר והרי ירד: משיקפה.
משיקפא המרלנים על פי הבור
שכשמתיל להיות מוסס וטולין הוצין
ומשלין: דאמרי ליה לא הויה
ידעין. דמקפי: איבעי לכו לאסוקי
כו'. משאמתי לכס שאני שוכר
אתכם למשכר מן הבור ויזין דלא
אסוק אדעתייכו סבור וקבול: הוא
דנגיד. המושכו מן הבור: משיקפה
בכסות. משנתן בחביות והוא מוסס
ורמיחיהו עולה ומקלח שמרין קופלין
למעלה וקודש שגיטופ אותן חביות
שלין אותן רחיות ומשלין: דמשלי.
כבר נישלו רחיותיו ממנו לחוך:
דשריק. הסותמו במגופות: קולן.
ליטול מעות ולא יאכל: על ידי עצמו.
בשכיל עצמו: מפני שיש בכך דעס.
וידעי וקא מחלי: במעלה להן
מוזנות. ושכר פעולתן שלו: אי אמרת
משל שמים הוא אוכל משום הכי

הניחא

